

Ētika

Publicēts: 24.08.2020.

Vispārīgie noteikumi

1.1.Valsts darba inspekcijas (turpmāk tekstā VDI) Ētikas kodekss nosaka VDI amatpersonu un darbinieku (turpmāk tekstā amatpersonas) uzvedības principus un noteikumus, kas VDI amatpersonām jāievēro, pildot amata pienākumus, kā arī citā laikā.

1.2.VDI Ētikas kodekss ir saistošs ikvienai VDI amatpersonai un darbiniekam.

1.3.VDI Ētikas kodeksa mērķis ir noteikt un nostiprināt profesionālās ētikas normas, lai uzlabotu iestādes darba kultūru un vairotu sabiedrības uzticību VDI.

1.4.Ētikas kodeksa uzdevums ir veicināt VDI amatpersonu likumīgu un godprātīgu darbu sabiedrības interesēs; tas izveidots, lai katra VDI amatpersona ievērotu uzvedības pamatprincipus, apzinoties, ka katras atsevišķas VDI amatpersonas rīcība veido VDI kopējo tēlu sabiedrībā.

1.4.VDI amatpersonas savā darbībā ievēro Ētikas kodeksā noteiktos pamatprincipus, bet situācijās, kuras nav minētas šajā kodeksā, rīkojas saskaņā ar vispārpieņemtajām uzvedības normām un veselo saprātu.

1.5.VDI amatpersonām, ievērojot Ētikas kodeksu, ir tiesības uz sabiedrības un vadības atzinību un morālu atbalstu. VDI vadība atbalsta un aizstāv amatpersonu, kurai nodarīts kaitējums, pildot dienesta pienākumus.

VDI ētikas pamatprincipi.

2.1.Neatkarība un neitralitāte

2.1.1. VDI amatpersonas, veicot savus amata pienākumus, ir neatkarīgas. Amatpersonu rīcība un lēmumi atbilst Latvijas Republikas Satversmei, Valsts darba inspekcija likumam, Valsts civildienesta likumam, likumam "Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā", Administratīvā procesa likumam, likumam "Iesniegumu, sūdzību un priekšlikumu izskatīšanas kārtība valsts un pašvaldību institūcijās", VDI darba kārtības noteikumiem un Ētikas kodeksam, kā arī amatpersonas amata aprakstam un citiem sasistošajiem tiesību avotiem.

2.1.2.VDI amatpersonu profesionālo darbību un lēmumu pieņemšanu neietekmē piederība politiskām un sabiedriskām organizācijām.

2.1.3.VDI amatpersonas, pildot savus pienākumus, veicina sabiedrības uzticību VDI, un atturas no darbībām, kas varētu ietekmēt lēmuma pieņemšanu un mazināt VDI autoritāti un darbības nozīmi. Neitralitātes kā ētiskas pozīcijas ievērošana ir priekšnosacījums

VDI kopējā tēla veidošanai sabiedrībā.

2.1.4. VDI amatpersonas kalpo sabiedrības labklājībai ar cieņu, rūpību, pieklājību un atbildības sajūtu apzinoties, ka sabiedrības intereses stādāmas augstāk par atsevišķas personas interesēm.

2.2. Objektivitāte un precizitāte

2.2.1. VDI amatpersonas pienākumus pilda un lēmumus pieņem objektīvi un pēc būtības, ievērojot personu vienlīdzību likuma priekšā un neizrādot īpašu labvēlību vai privilēģijas kādai personai.

2.2.2. Visu VDI amatpersonu lēmumu pamatā ir objektīvi un precīzi pārbaudīta informācija, kura balstās uz precīziem un nepārprotamiem faktiem un pierādījumiem.

2.2.3. Jautājumu izskatīšanā tiek izslēgta jebkura veida demagoģisku apgalvojumu lietošana, kā arī jautājumu konstruktīvu izskatīšanu traucējoša uzvedība.

2.3. Atklātība un lojalitāte

2.3.1. VDI amatpersonas ir profesionāli atklātas pret kolēģiem un sabiedrību kopumā saskaņā ar Latvijas Republikas likumiem un VDI iekšējiem normatīvajiem aktiem, vienlaikus ievērojot noteikto konfidencialitāti un respektējot privātumu.

2.3.2. Lietišķajos kontaktos ar sabiedrību un masu saziņas līdzekļu pārstāvjiem, VDI amatpersonas vienmēr atklāj savu identitāti un iestādi, kuru pārstāv.

2.3.3. VDI amatpersonas savos publiskajos izteikumos ir lojālas pret VDI un tās darbības mērķiem, koleģiālām attiecībām un korporatīvās kultūras prasībām, skaidri formulējot, vai viņš pauž savu personisko vai VDI viedokli, it īpaši iekšējās konfliktsituācijās, kuras neattiecas uz sabiedrības interesēm kopumā un ir atrisināmas darba kārtībā.

2.3.4. VDI amatpersonas savā darbībā ir lojālas VDI pamatvērtībām un darbības mērķiem.

2.3.5. Nav pieļaujama prettiesiskas rīcības slēpšana vai atbalstīšana.

2.4. Taisnīgums un godprātība.

2.4.1. VDI amatpersonas pienākumus pilda taisnīgi, ievērojot personu vienlīdzību likuma priekšā un neizrādot labvēlību vai nepamatotas privilēģijas kādai no personām.

2.4.2. Taisnīgums ir savstarpējo attiecību norma visām VDI amatpersonām, neatkarīgi no ieņemamā amata – gan padotajiem, gan vadītājiem. Tiek vērtēta cilvēka rīcība un tās sekas, nevis viņa personība un nodomi.

2.4.3. Taisnīguma principa ievērošana ir priekšnosacījums VDI klientu privāto interešu līdzsvarošanai ar sabiedrības interesēm.

2.4.4. Taisnīga attieksme saskarsmē ir obligāta profesionālās etiķetes sastāvdaļa.

2.4.5. VDI amatpersonas godprātīgi pilda savus amata pienākumus un neizmanto amata vai dienesta stāvokļa priekšrocības personīgā labuma iegūšanai sev vai citai personai.

2.4.6. VDI amatpersonām jābūt paškritiskām, jāprot atzīt un labot savas kļūdas un atvainoties par neētisku rīcību. Nav pieļaujama

ļauņprātīga savu kolēģu vai citu personu zināšanu trūkuma un kļūdu izmantošana.

2.5. Vienlīdzība un proporcionalitāte

2.5.1.VDI amatpersonas, pildot savus tiešos pienākumus, pauž vienlīdzību likuma priekšā pret ik vienu, neizrādot nevienam īpašu labvēlību un nepieļaujot nekādas privilēģijas un izņēmumus, ja tie nav paredzēti likumīgā veidā normatīvajos aktos.

2.5.2.VDI amatpersonas pienākumu veikšanas laikā ne pret vienu personu nav pieļaujamas nevienlīdzīgas attieksmes izpausmes atkarībā no dzimuma, rases, ādas krāsas, vecuma, invaliditātes, reliģiskās, politiskās vai citas pārliecības, nacionālās vai sociālās izcelsmes, mantiskā vai ģimenes stāvokļa, seksuālās orientācijas vai citiem apstākļiem.

2.5.3.Lai nodrošinātu VDI darbības efektivitāti, pienākumi un atbildība tiek sadalīti proporcionāli.

2.5.4.Proporcionalitātes princips VDI tiek nodrošināts, ievērojot sadalošo taisnīgumu: gan pozitīvais, gan negatīvais novērtējums atbilst katras amatpersonas faktiskajam veikumam.

2.5.5.VDI amatpersonu atbildība ir individuāla un atbilstoša konkrētajam nodarījumam. Izvērtējot atbildības pakāpi, ņem vērā darbinieka kompetenci un amatu.

2.6. Profesionalitāte

2.6.1. VDI amatpersonas savus pienākumus veic profesionāli, ar atbildības sajūtu, precīzi un godīgi, izmantojot labāko pieredzi un praksi.

2.6.2. Ik vienai VDI amatpersonai ir augsta tiesiskā apziņa, viņa rīkojas profesionāli, tikai un vienīgi saskaņā ar normatīvajiem aktiem un vispārējiem tiesību principiem.

2.6.3. Profesionalitāte ir saistīta ar izvēlēto profesiju un tai raksturīgiem uzdevumiem, kuros izpaužas ar attiecīgo profesiju saistītās iegūtās zināšanas un nostiprinātas prasmes.

2.6.4.Ik vienai VDI amatpersonai nepārtraukti jāpaplašina un jāpadziļina savas profesionālās zināšanas, apgūstot nepieciešamās iemaņas un prasmes, lai savus pienākumus veiktu pienācīgi un lietpratīgi.

2.6.5.VDI amatpersonas sadarbojas ar citiem kolēģiem, sniedzot vai saņemot nepieciešamo palīdzību uzdevuma veikšanai.

2.7. Konfidencialitāte

2.7.1.VDI amatpersonas ievēro konfidencialitāti par informāciju, kuru tās ieguvušas, pildot amata pienākumus.

2.7.2.Informāciju, kas VDI amatpersonai kļuvusi zināma, veicot amata pienākumus, aizliegts izmantot, lai gūtu personisku labumu sev vai citām personām.

3.1.Pienākumi.

3.1.1.Visām VDI amatpersonām ir pienākums:

3.1.1.1. ievērot vispārpieņemtās uzvedības normas kā darba laikā, tā arī ārpus tā;

3.1.1.2. ievērot profesionālo etiķeti, cienīt VDI darba kultūru;

3.1.1.3. izvairīties no konfliktiem VDI un ārpus tās;

3.1.1.4. uzturēt koleģiālas savstarpējās attiecības;

3.1.1.5. saudzīgi izturēties pret VDI īpašumu;

3.1.1.6. sekot, lai dienesta informācija tiktu izmantota tikai dienesta vajadzībām;

3.1.1.7. neizmantojot savtīgos nolūkos koleģiālās padotā un vadītāja attiecības, kolēģu nekompetenci, kļūdas vai pieredzes trūkumu;

3.1.1.8. godīgi atzīt neētisku rīcību vai nekorektu polemiku un labot savas kļūdas;

3.1.1.9. informēt kolēģus par profesionāli aktuāliem jautājumiem un dalīties pieredzē, kas varētu būt noderīga arī citām VDI amatpersonām;

3.1.1.10. ar oficiālai darba videi piemērotu korektu uzvedību, ārējo izskatu un stāju veicināt pamatotu sabiedrības uzticēšanos VDI;

3.1.1.11. neizmantojot darba laiku, kā arī padotā un vadītāja attiecības privātās dzīves problēmu risināšanai.

3.1.1.12. apzināties, ka katras atsevišķas VDI amatpersonas uzvedība un rīcība veido VDI kopējo tēlu sabiedrībā;

3.1.1.13. neradīt šaubas par VDI amatpersonas neatkarību un neitralitāti, kā arī neradīt sabiedrībā maldīgu priekšstatu par savu personisko ieinteresētību vai citu personu interešu lobēšanu konkrēta lēmuma pieņemšanā;

3.1.1.14. būt lojālam pret VDI kontaktos ar sabiedrību, un it īpaši ar plašsaziņas līdzekļu pārstāvjiem;

3.1.1.15. būt personiski atbildīgam par VDI sanāksmju un citu oficiālu pasākumu efektīvu un konstruktīvu norisi;

3.1.1.16. ievērot VDI noteikto darba kārtību, apzināties, ka precizitāte liecina par cieņu un uzmanību pret kolēģiem;

3.1.1.17. ievērojot profesionālo etiķeti, būt uzmanīgam klausītājam un runātājam – rūpīgi pārdomāt savus izteikumus, nelietot vārdus, žestus un mājienu, kas neatbilst lietišķai attieksmei vai arī var aizskart citu personu cieņu;

3.1.1.18. diskutēt savstarpējas cieņas, atklātības, sapratnes un koleģialitātes gaisotnē, ņemt vērā citu uzskatus, nevienu personiski neaizskarot un neaizvainojot;

3.1.1.19. izvairīties no kolēģu un citu personu goda un cieņas aizskaršanas neatkarīgi no ieņemamā amata un citiem apstākļiem, kas minēti šī kodeksa 2.5.2.punktā.

3.1.1.20. ļaut citām VDI amatpersonām pilnībā izteikties (nepārtraukt runātāju, klusēt, kamēr cits kolēģis izsaka vai argumentē savu viedokli; nelietot mobilo tālruni sanāksmju laikā), uzklusēt argumentus, kas ir atšķirīga viedokļa pamatā, izprast un pārdomāt teikto, un tikai tad oponent, ja tas nepieciešams;

3.1.1.21. apliecināt atbildīgu un pozitīvu attieksmi par galarezultātu – aktīvi piedalīties lēmumu sagatavošanā un apspriešanā;

3.1.1.22. veicināt publicitāti un lietišķu kontaktu veidošanos ar dažādu nozaru, jomu un institūciju pārstāvjiem, lai iegūtu plašāku informāciju par sabiedrības interesēm un informētu par VDI darbu;

3.1.1.23. izvairīties no situācijām, kurās varētu rasties interešu konflikts vai korupcijai labvēlīgi apstākļi;

3.1.1.24. izvairīties no situācijām, kas morālā ziņā rada divdomīgu vai pretrunīgu iespaidu, neatbilst vispārpieņemtām uzvedības normām un tādējādi kaitē VDI amatpersonas statusam, prestižam, reputācijai vai VDI tēlam kopumā;

3.1.1.25. ar savu personisko uzvedību veicināt VDI amatpersonu atbildīgu attieksmi pret tiešajiem darba pienākumiem.

3.1.1.26. rūpēties par VDI jauno amatpersonu iesaistīšanu darba kolektīvā, daloties ar tiem savās profesionālajās zināšanās, pieredzē un praksē.

3.1.1.27. saskarsmē ar apmeklētājiem un citām personām izturēties ar cieņu, būt pieklājīgam un iecietīgam, respektējot ikviena likumiskās intereses.

3.1.1.28. publiski atvainoties par neētisku rīcību.

3.1.2. Īpaši VDI direktoram un struktūrvienību vadītājiem ir pienākums:

3.1.2.1. informēt padotos par turpmāko rīcību un attīstības perspektīvām;

3.1.2.2. gādāt par profesionālu darba atmosfēru struktūrvienībās. VDI direktors un struktūrvienību vadītāji ir atbildīgi par profesionālu darba atmosfēru VDI kopumā;

3.1.2.3. veicināt VDI amatpersonu profesionālo izaugsmi;

3.1.2.4. nepieļaut intrigas, dažādu grupējumu veidošanos un favoritisma izpausmes kolektīvā;

3.1.2.5. amatpersonu kļūdaino rīcību pārrunāt ar šo darbinieku individuālā kārtā;

3.1.2.6. gādāt, lai amatpersonas saņemtu publisku un materiālu atzinību par īpaši sekmīgu pienākumu pildīšanu;

3.1.2.7. atbalstīt amatpersonu radošo pieeju un iniciatīvu.

3.2. Tiesības

VDI amatpersonām ir tiesības

3.2.1. Saņemt no VDI amatpersonām un citām personām ētisku un cienīgu attieksmi, kas neaizskar personas godu un pašcieņu;

3.2.2. lēmumu pieņemšanas gaitā atbilstoši profesionālajai kompetencei un amatam brīvi izteikt un argumentēti aizstāvēt personisko viedokli, ja ir strikta pārliecība par to un tā atbilst LR normatīvajiem aktiem, demokrātiskai valsts iekārtai un veselajam saprātam;

3.2.3. nepildīt VDI direktora vai struktūrvienības vadītāja rīkojumu, ja tas ir klaji pretrunīgs vai tas izteikts tādā formā, kas aizskar amatpersonas cieņu, godu, pašapziņu, vai arī diskriminē viņu dzimuma vai citu apstākļu dēļ, kas minēti šī kodeksa 2.5.2.punktā;

3.2.4. saņemt no VDI direktora vai struktūrvienības vadītāja adekvātu padarītā darba novērtējumu un cieņpilnu attieksmi;

3.2.5. uz privātās dzīves neaizskaramību;

3.2.6. ziņot augstākstāvošai amatpersonai un VDI Ētikas komisijai, ja tiešais vadītājs no VDI amatpersonas prasa rīcību, kura ir

nelikumīga vai neētiska, var izraisīt nelabvēlīgas sekas iestādes administratīvajā darbībā vai citādi neatbilst šiem pamatprincipiem;

3.2.7. saņemt atvainošanās kā arī saskaņā ar likumu saņemt morālā kaitējuma atlīdzību par goda un cieņas aizskārums no jebkuras personas.

VDI amatpersonu uzvedības noteikumi interešu konflikta novēršanai.

4.1. Katrai VDI amatpersonai jābūt informētai par par normatīvo aktu, it sevišķi likuma "Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā", prasībām, kā arī par interešu konflikta konstatēšanu un riska jomām, kurās šādi konflikti var rasties, veicot tiešos darba pienākumus;

4.2. VDI amatpersonām jāatsakās no tādu pienākumu veikšanas, kas saistīti ar viņa paša, viņa radnieku, draugu un paziņu, vai darījumu partneru personiskām vai mantiskām interesēm. Par šādu atteikšanos VDI amatpersona nekavējoties paziņo tiešajam vadītājam.

4.3. Nav pieļaujama jebkāda lemšana interešu konflikta situācijā;

4.4. VDI amatpersonas blakus darbu veic tikai ar VDI direktora atļauju un šāds blakus darbs nedrīkst radīt interešu konfliktu. VDI amatpersonas neiesaistās komercdarbībā, kas var izraisīt privāto un VDI interešu konfliktu;

4.5. VDI amatpersonas atsakās no dāvanu pieņemšanas jebkurā ar tiešajiem pienākumiem saistītājā situācijā, kā arī nepieņem uzaičinājumus piedalīties pasākumos, ja pastāv aizdomas par iespējamu interešu konfliktu vai VDI prestiža pazemināšanu;

4.6. VDI sadarbības partneru un VDI oficiālo viesu dāvinājumi uzskatāmi par VDI īpašumu;

4.7. VDI amatpersonas lieto VDI īpašumu maksimāli ekonomiski un racionāli, neļaujot to savtīgi izmantot citām personām. VDI amatpersonas nelieto internetu, tālruņa sakarus, transportu u.c. resursus ar darba pienākumu izpildi nesaistītām vajadzībām.

Noslēguma noteikumi

5.1. VDI ētikas kodekss stājas spēkā ar brīdi, kad to apstiprinājis VDI direktors;

5.2. Ikviens VDI amatpersona ir morāli atbildīga par šī kodeksa noteikumu ievērošanu;

5.3. VDI ētikas kodeksa noteikumu pārkāpumus izskata un lēmums pieņem VDI ētikas komisija, kura tiek izveidota ar VDI direktora rīkojumu un tās sastāvu, funkcijas, tiesības un pienākumus reglamentē VDI ētikas komisijas nolikums, kuru apstiprina VDI direktors;

5.4. Par VDI ētikas kodeksā minēto noteikumu pārkāpumiem amatpersonas var tikt sauktas pie:

disciplinārās atbildības saskaņā ar MK noteikumiem "Par ierēdņu disciplinārsodiem";

civiltiesiskās atbildības saskaņā ar Civillikumu;

administratīvās atbildības saskaņā ar Latvijas administratīvo pārkāpumu kodeksu;

kriminālatbildības saskaņā ar Krimināllikumu.

5.5. Par atteikšanos pildīt pienākumus, kas saistīti ar prettiesisku vai neētisku rīcību, VDI amatpersonas pie atbildības netiek sauktas.

<https://www.vdi.gov.lv/lv/etika>